

11 10 2019
16 02 2020

PIETER DE HOOCH IN DELFT

UIT DE SCHADUW VAN VERMEER

MUSEUM
PRINSENHOF
DELFT

Persbericht

Delft, 26 november 2019

DRIE BIJZONDERE ONTDEKKINGEN OP SCHILDERIJEN PIETER DE HOOCH

Signatuur, vingerafdruk en scheepsmasten

Op drie verschillende schilderijen van Pieter de Hooch zijn voorafgaand aan de inrichting van de tentoonstelling *Pieter de Hooch in Delft. Uit de schaduw van Vermeer* ontdekkingen gedaan. Op het doek *Kaartspelers in een zonovergoten ruimte* uit de Royal Collection Trust (uit de privécollectie van H.M. Queen Elizabeth II) is een vingerafdruk ontdekt en op het werk *Hollandse binnenplaats* uit de National Gallery of Art (Washington) waren tijdens infrarood-onderzoek scheepsmasten te zien. Op het schilderij *De goudweegster* uit de Gemäldegalerie Staatliche Museen zu Berlin zijn fragmenten van een signatuur ontdekt die zeer waarschijnlijk aan de beroemde Delftse meester toegeschreven kan worden. Voor Museum Prinsenhof Delft zijn de ontdekkingen een onverwacht en spannend gevolg van het bijeenbrengen van 29 doeken voor de tentoonstelling die op 11 oktober opende voor het publiek.

Signatuur

Het schilderij *De goudweegster* uit ca. 1664 is altijd gezien als het meest 'Vermeer-achtige' werk in het oeuvre van Pieter de Hooch en het werd dan ook enige tijd aan die andere Delftse meester toegeschreven. Voorafgaand aan de installatie in Delft werd een uitgebreide conditiecheck uitgevoerd met conservator Katja Kleinert uit Berlijn, waarbij restaurator Johanneke Verhave (Restauratie Atelier Rotterdam) voor het eerst, rechtsonder op het kozijn van het openstaande raam, fragmenten van een signatuur zag die bij nader onderzoek vrijwel zeker als *P.D.HOOCH* te lezen valt. Zo'n 100 jaar geleden werd *De goudweegster* ten tijde van de vermaarde Duitse kunsthistoricus en directeur Wilhelm von Bode aangekocht door de Kaiser Friedrich Museumsverein en daarna is het altijd in Berlijnse collecties gebleven. Niet eerder ontwaarde iemand de signatuur van Pieter de Hooch.

Anita Jansen, senior conservator Museum Prinsenhof Delft en medesamensteller van de tentoonstelling: *'Voorafgaand aan het installeren van het schilderij in Museum Prinsenhof Delft is het intensief bekeken. Door het technisch onderzoek van de afgelopen twee jaar wisten we dat De Hooch vaak op een raamkozijn signeert. Als je dan juist op die plek verfresten aantreft gaan direct 'alarmbellen' af. Dat we nu met méér zekerheid kunnen zeggen dat De goudweegster door Pieter de Hooch is geschilderd, bevestigt de algemeen geaccepteerde toeschrijving aan De Hooch. Verder onderzoek zal echter moeten uitwijzen of we met 100% zekerheid kunnen zeggen of het hier gaat om zijn signatuur.'*

Vingerafdruk

Hij was nooit eerder ontdekt sinds het ontstaan van *Kaartspelers in een zonovergoten ruimte*, één van de topstukken in de tentoonstelling in Museum Prinsenhof Delft uit het bezit van H.M. Queen Elisabeth II van Engeland. Rechtsonder, te midden van de afbeeldingen van stukjes gebroken klei op een typisch Delftse tegelvloer, zag restaurator Krista Blessley van de Royal Collection voorafgaand aan het inpakken van het doek uit 1658 de afdruk van - vermoedelijk - een duim. Bijzonder is, dat de vingerafdruk in de nog natte verf werd gezet, nog vóór het schilderij werd gevernist. Anita Jansen stelt dat het vrij zeker is dat het hier gaat om een afdruk van de duim van de meester zelf. De aanwezigheid van de afdruk in de originele verflaag toont aan dat deze er tijdens het maakproces in terecht is gekomen, waarmee een directe relatie met de kunstenaar voor de hand ligt. Mogelijk pakte De Hooch het schilderij van de ezel om het te verplaatsen toen de verf nog nat was.

Scheepsmasten

Voorafgaand aan het transport naar Delft besloot Dina Anchin, *Associate Painting Conservator* van de National Gallery of Art in Washington, infrarood-onderzoek uit te voeren op het schilderij *Hollandse binnenplaats* (ca. 1658-1660). Tot ieders verbazing werden linksboven in het schilderij, 'zwevend' in de lucht en zeker niet horend bij het huidige tafereel, de getekende lijnen van scheepsmasten zichtbaar, naast de toren van de Nieuwe Kerk. De masten horen bij vrij grote, 'getuigde' schepen, en deze konden in de 17de eeuw de stad Delft niet invaren. Het zou kunnen gaan om schepen die bij een eerdere ontwerpschets hoorden welke door Pieter de Hooch zelf uiteindelijk is gewijzigd, maar het zou ook kunnen gaan om hergebruik van een doek. De Hooch beeldde in zijn oeuvre soms schepen af, maar deed dat in een latere periode, dus juist niet in de jaren dat hij *Hollandse binnenplaats* schilderde.

Pieter de Hooch in Delft. Uit de schaduw van Vermeer

Tot en met 16 februari 2020 is in Museum Prinsenhof Delft de eerste overzichtstentoonstelling in Nederland te zien van de beroemde 17de-eeuwse schilder Pieter de Hooch. Onder de titel *Pieter de Hooch in Delft. Uit*

de schaduw van Vermeer focust de tentoonstelling op de bloeiperiode van de kunstenaar (ca. 1655-1660) waarin Delft een hoofdrol speelt. Van over de hele wereld komen topstukken naar Delft: onder meer de Gemäldegalerie Staatliche Museen zu Berlin, de National Gallery of Art (Washington), het Kunsthaus (Zürich) en de Royal Collection Trust (uit de privécollectie van H.M. Queen Elisabeth II) lenen schilderijen uit. Onder de bruiklenen bevinden zich vele beroemde schilderijen, zoals het sleutelstuk van de tentoonstelling: *Binnenplaats van een huis in Delft* (1658) uit de National Gallery in Londen. *Pieter de Hooch in Delft* is met 29 topwerken de meest ambitieuze tentoonstelling ooit van Museum Prinsenhof Delft en werd mogelijk gemaakt door de Turing Toekenning 2017.

Pieter de Hooch in Delft. Uit de schaduw van Vermeer opende op 11 oktober jongstleden en werd tot op heden bezocht door 30.000 bezoekers. Daarmee is de tentoonstelling hard op weg de best bezochte te worden in de recente geschiedenis van Museum Prinsenhof Delft. De tentoonstelling *Vermeer komt thuis* uit 2016 was met 60.000 bezoekers tot nu toe de best bezochte in het Delftse museum.

PERSINFORMATIE & BEELDMATERIAAL:

<http://bit.ly/Persinformatie>

MUSEUM PRINSENHOF DELFT

Press Office

Boris de Munnick, 06-22 978 444

pers-prinsenhof@delft.nl

www.prinsenhof-delft.nl